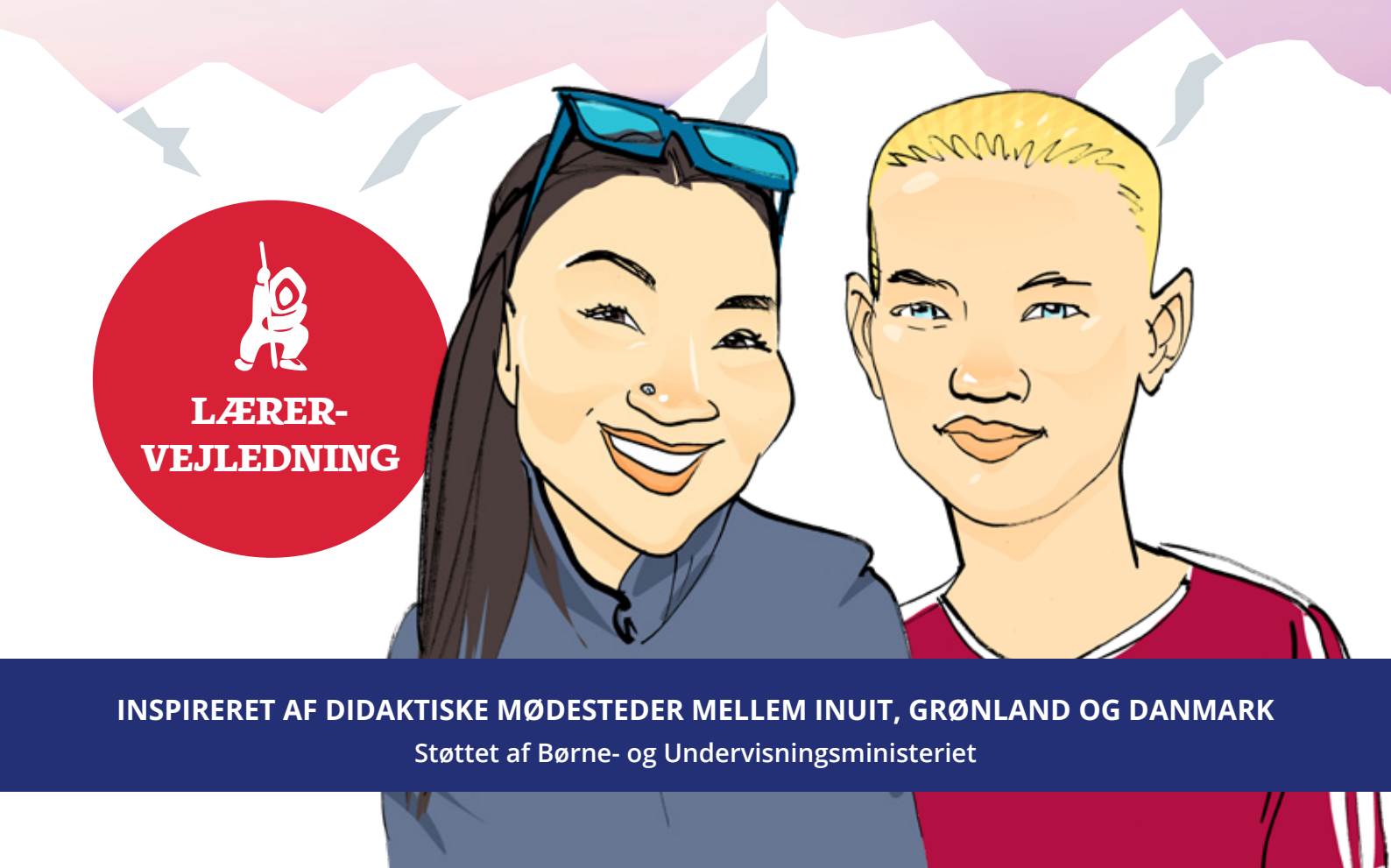
Inge Olsvig Brandt · Helle Rabøl Hansen · Jens Larsen · Eva Ritter

Kalaallit Nunaat

– Menneskenes land

Portrætter af grønlandske unge og sjælsomme fortællinger

LÆRER-VEJLEDNING

INSPIRERET AF DIDAKTISKE MØDESTEDER MELLEM INUIT, GRØNLAND OG DANMARK

Støttet af Børne- og Undervisningsministeriet

Indhold

Kære lærer / 3
Materialet og dets baggrund / 4
Didaktiske tilgange: grønlandsk og inuit-inspireret pædagogik / 4
Fagfornyelsen og dette materiale / 5
Øvelser knyttet til kapitlerne / 6
Sjælsomme fortællinger / 7
Mangfoldighed og inklusion / 13
Opsamling – og det videre arbejde / 14
Ressourcer og videre læsning / 15
Forfattere / 16

Kære lærer

Hvad kan vi og vores elever lære af Grønland og den grønlandske kultur? Svaret er "rigtig meget". For når det handler om fællesskaber, fortællingens kraft og forbundethed med naturen, er den grønlandske kultur noget helt særligt.

Vores ambition med elevbogen har været at skrive et undervisningsmateriale, der sætter sig i mødestedet mellem dansk og grønlandsk inspireret didaktik. Især i grønlandsk læringsforståelse står fortællinger og fællesskaber helt centralt.

I lærervejledningen beskriver vi, hvordan man kan arbejde med elevbogen og de tilhørende refleksionsspørgsmål. Refleksionsspørgsmålene knytter an til, at de danske elever deler deres egne fortællinger og tanker for på den måde at opleve, at også de bliver en del af et fællesskab og klogere på, hvem de er.

I elevbogen giver vi stemme til otte unges fortællinger og deres perspektiver på livet i Kalaallit Nunaat. Vi bruger i øvrigt konsekvent det grønlandske navn *Kalaallit Nunaat* for Grønland i både bogen og lærervejledningen. Vores ønske er at præsentere danske elever på mellemtrinnet for et autentisk, nuanceret og levende møde med Kalaallit Nunaat – ikke som et eksotisk "der-oppe"-land, men som et møde med et samfund og en kultur, hvor unge mennesker lever helt almindelige liv med genkendelige udfordringer, håb og drømme.

Undervisningsmaterialet om Kalaallit Nunaat, Grønland, er udviklet af Inge Olsvig Brandt og Helle Rabøl Hansen, der begge er opvokset og bosiddende i Nuuk, i samarbejde med Eva Ritter og Jens Larsen, der har gennemført projekter i Kalaallit Nunaat. En stor tak til dansklærer og redaktør Peter Christensen for sparring.

Materialet og dets baggrund

Materialet er primært tænkt til 5.–7. Klasse. Det kan bruges som et samlet forløb i en temauge eller som kortere moduler i dansk. Det er oplagt, at andre fag som hjemkundskab, naturfag og historie involveres i arbejdet med bogens emner. Vi giver her i vejledningen nogle konkrete forslag til, hvordan fx naturfagene, hjemkundskab, sløjd og billedkunst kan byde ind med deres fag.

Elevbogen består af tre dele

Elevbogen består af seks portrætter af unge grønlændere fra forskellige egne af Kalaallit Nunaat med tilhørende refleksionsspørgsmål og små sjælsomme fortællinger og sidehistorier. Eleverne inviteres til at læse sjælsomme fortællinger om det, der kendetegner noget særligt grønlandsk. Det kan være: Vejr og is, jagt og musik, inuit-tatoveringer og stilhed. Vi har endvidere gengivet en kendt grønlandsk myte, som åbner for samtaler om menneskets plads i verden, men også om mobning og hovmod. Der fremhæves enkelte grønlandske ord i eller efter teksterne. Hvis I vil lytte til udtalen af disse ord, kan I bruge et tekst-til-tale-værktøj fra Grønlands Sprogsekretariat. *oqaasileriffik.gl/da/sprogteknologi/martha/.*

Didaktiske tilgange: grønlandsk og inuit-inspireret pædagogik

Grønlandsk og inuit-inspireret pædagogik bygger på fem principper, der hænger tæt sammen. Det er en grundholdning i inuit inspireret pædagogik, at læring bl.a. sker gennem fortællinger og i fællesskab.

Principperne afspejler, hvordan inuit gennem tusinder af år har givet viden videre. Principperne læner sig i øvrigt overraskende tæt op af de tanker, der beskrives i danskfagets formål og karakter i de nye fagplaner.

1. Medtænkning – elevernes stemme og agency

Medtænkning handler om at give eleverne nogle reelle valg og spørge: Hvilke spørgsmål vil de undersøge? Hvad vil de skabe? Hvordan vil de fortælle? Frem for at styre læringsvejen er læreren den, der opstiller rammerne – og lader eleverne fylde dem ud.

2. Storytelling – fortællingens kraft

I inuit-kulturen er fortællingen ikke underholdning. Den er grundlæggende for vidensoverlevering og identitetsdannelse. Fortællingen bærer viden om naturen, om relationer og om, hvad det vil sige at være menneske. I undervisningen bruges fortællingen aktivt som indgangsvinkel til faglige emner.

3. Together-telling – fortælling som fællesskabelse

Together-telling er den kollektive fortællemetode, hvor elever deler personlige fortællinger i en cirkel – uden at kommentere eller bedømme hinandens historier. Det kan beskrives som at sætte perler på en snor. Metoden styrker fordybelse og nærvær og skaber et trygt rum, der åbner for nye perspektiver og styrker det sociale fællesskab.

4. Praksislæring – stedbaseret og kropslig læring

Grønlandsk og inuit-inspireret pædagogik er dybt forankret i det stedbaserede og den kropslige,

praksisnære erfaring. Viden er ikke kun noget, man læser sig til – det er noget, man gør, mærker og oplever. Praksislæring består af aktiviteter, der giver faglig indsigt ved hjælp af kroppen. Et vigtigt greb er også at inddrage steder og naturen i undervisningen. I nogle inuitsamfund taler man om naturen som en skole. Det stedbaserede fokus kan bruges overalt uanset om skolen ligger i by eller land. I de seks portrætter i undervisningsmaterialet gengiver vi unge grønlændere ofte stærke tilhørsforhold til deres STED. Vi opfordrer til, at elever, der arbejder med materialet, bliver inviteret til at tænke, beskrive, fotografere og fortælle om deres tilhørsforhold til lokationer.

5. Kreativitet – skabelse som erkendelse

I grønlandsk og inuit-inspireret livsstil er kreativ skabelse en dybt integreret del af livet for mange. Det være sig når der fortælles, eller når der fremstilles tøj og redskaber, og selvfølgelig når der skabes kunst og musik. Tidsbegrebet er også et vigtigt aspekt af forståelsen af kreativitet, nemlig at læring sker gennem en sammenvævning af fortid, nutid og fremtid. Det vil sige, at løsningen på fremtidens udfordringer kan findes i fortiden. Dette står lidt i modsætning til den mere fremherskende forståelse af tidsbegrebet i andre kulturer, hvor der ofte tænkes mere lineært.

Vi har i "øvelser knyttet til kapitlerne" forsøgt os at holde os de fem principper for øje.

Fagfornyelsen og dette materiale

Som nævnt passer intentionerne i fagfornyelsen med en vægtning af en mere undersøgende og praksis-og virkelighedsnær undervisning bemærkelsesværdigt godt til grønlandsk og inuit-inspireret didaktik:

- Medtænkning og inddragelse realiserer elevernes deltagelse i faglige fællesskaber.
- Storytelling understøtter fordybelse og den fortolkende dimension.
- Together-telling understøtter de faglige og sociale fællesskaber, som fagfornyelsen betoner.
- Praksislæring svarer direkte til kravet om mere praktisk orienteret undervisning.
- Kreativitet skaber den engagerende undervisning, fagfornyelsen søger.

Øvelser knyttet til kapitlerne

I elevbogen fokuseres der på fortællinger med tilhørende refleksionsspørgsmål. Her i vejledningen præsenterer vi en række opgaver og øvelser, som supplerer "Tænk over"-spørgsmålene. Du kan som lærer vælge at plukke i dem, så det passer til din klasse og dine elever.

Kalaallit Nunaat – Ind i bogen

Det er vigtigt at aktivere elevernes forforståelse og forestillinger inden I åbner elevbogen. Det handler om at skabe en fælles nysgerrighed for det, eleverne skal i gang med. Det er vigtigt at tage afsæt i, hvad eleverne allerede ved og tror, de ved – og at behandle disse forestillinger med nysgerrighed.

Aktivitet 1.1: Læreren indleder arbejdet ved at medbringe forskellige artefakter, billeder og lydstykker som omhandler Grønland/Kalaallit Nunaat og/eller vise en af de tilhørende film til materialet. Klassen taler i fællesskab om de ting, læreren har præsenteret.

Aktivitet 1.2: Walk and talk, tegninger og post-its som mindmap
Tal med eleverne om, at de nu skal læse en bog om Kalaallit Nunaat. Lad eleverne parvis gå en tur i nærmiljøet og lad dem tale om, hvad de forbinder med Kalaallit Nunaat. Walk and talk-øvelsen understøtter den inuit-inspirerede pædagogik, hvor steder og natur inddrages i undervisningen.

Makkerparret udvælger nogle af de ord, de talte om og tegner dem med små undertekster på store post-its.

Parrene hænger deres post-its med tegninger og undertekster på tavlen. Til slut grupperer I i fællesskab ordene i emner. Giv emnerne overskrifter (natur, dyr, mad … osv.)

Aktivitet 1.3: Forsiden
Eleverne kigger på forsiden af elevbogen og skriver deres umiddelbare tanker.

På post-its skriver de nu svar på spørgsmålet: "Hvad vil jeg gerne vide om Kalaallit Nunaat?" Hæng post-its op. Vend tilbage til post-its i slutningen af forløbet og spørg om de fik indblik i de spørgsmål, de ønskede.

Aktivitet 1.4: Kortlægning af Kalaallit Nunaat. Arbejd med et kort over Kalaallit Nunaat. Brug gulvet. Hvor bor folk? Hvor langt er der fra a til b? Hvor lever hvilke dyr? Hvor stor er Kalaallit Nunaat sammenlignet med Danmark?

Kalaallit Nunaat er næsten 58 gange større end Danmark. Gå udenfor. Mål et område, der repræsenterer Danmark. Hvad med Kalaallit Nunaat? Hvor stort skal området nu være?

Sjælsomme fortællinger

Vi anbefaler at indlede arbejdet med elevbogen med bogens sjælsomme fortællinger.

Sjælsomme fortællinger:
Vidste du, at isbjørne er sorte? (elevbogen side 10)
⋆ Dit dyr og en foldebog

Aktivitet 2.1: Læreren læser den sjælsomme fortælling højt og Klassen taler i fællesskab om de tre "tænk over" spørgsmål.

Aktivitet 2.2: Soloopgave. Eleverne vælger nu spørgsmålet: *Hvilke/hvilket dyr har særlig betydning for dig og hvad symboliserer det for dig?* Eleven skal lave en foldebog i tekst og og billeder af deres dyr. Foldebøgerne udstilles i klassen.

I kan også vælge at lave en foldebog med et grønlandsk dyr.

Sjælsomme fortællinger:
Sila – vejr og forstand (elevbogen side 16)
⋆ Dit sila-ord og klassens ordbog

I Grønland er vejr og forstand det samme ord: Sila.

Aktivitet 3.1: Læreren læser den sjælsomme fortælling højt for klassen og skriver Sila på tavlen. Fælles samtale om ordets dobbelte betydning. Tal med eleverne om de kender tilsvarende ord på dansk, som har to betydninger?

Aktivitet 3.2: Eleverne skal nu parvis opfinde nye danske ord, der – ligesom Sila – rummer både et naturfænomen og en menneskelig egenskab fx solskinsvenner. Lad dem eksperimentere med naturens fire elementer: Vand, ild, luft og jord.

Lad eleverne blive inspireret til denne opgave ved at udvide undervisningsrummet, så de arbejder udenfor – uanset vejret – så Sila kan mærkes og beskrives kropsligt. Opgaven kan derfor løbe over flere dage, hvis og når vejret forandrer sig.

Eleverne skriver de ord, de har opfundet og en kort definition af betydningen. Lav et billede på fx Canva eller tegn et billede, som matcher ordet/ordene. Ordene kan laves digitalt på wordart.com eller tegnes analogt.

Aktivitet 3.3: Lav "Klassens ordbog" med de nye ord og betydninger.

Sjælsomme fortællinger:
Når stilheden larmer (elevbogen side 30)
⋆ Stedbaseret læsning i stilhed – haiku

Aktivitet 4.1: Læs den sjælsomme fortælling om stilhed
Før hvalfangsten satte inuit fangere sig i stilhed og ventede – ikke på ingenting, men på en ny sang, der kunne bringe dem held. De vidste, at det var i stilheden noget nyt kunne opstå.

Aktivitet 4.2: Tag klassen med ud i naturen (for byskoler kan det måske være en park eller ved en sø eller lign.). Find et sted, som appellerer til at forholde sig i ro. Læreren læser den sjælsomme fortælling for eleverne. Eleverne må meget gerne lukke øjnene, mens læreren læser. Når læreren har læst, skal alle forsøge at forholde sig stille i ca. 10 minutter. Fortæl eleverne, at de bare skal være.

Når de 10 minutter er gået, skal eleverne på stedet notere stikord til, hvad der kom til dem af tanker og sansninger i stilheden.

Aktivitet 4.3: Tilbage på skolen skriver eleverne på baggrund af deres stikord et haikudigt om stilhed. Haikudigtet kan illustreres med en tegning.

Sjælsomme fortællinger:
Tatoveringer – tegn på kroppen (elevbogen side 42)
⋆ Inuittatoveringer – tatoveringsuroer

Aktivitet 5.1: Læs den sjælsomme fortælling om tatoveringer.
Find eksempler på inuit-tatoveringer på nettet.
Lad eleverne reflektere over den betydning, smykker og tegn på kroppen kan have.

Aktivitet 5.2: Lad eleverne udforme:
- En tatovering, der fortæller noget om dem selv. Det kan både være en tegning eller en citattatovering. Eller en kombination. Lad fx eleverne lave en fælles mosaik af deres tatoveringer, som I hænger op i klassen eller lav tatoveringsuroer.
- Et smykke de selv eller en anden person kan bære.
- En amulet eller talisman.

Stil forskellige materialer til rådighed, som de kan arbejde kreativt med. Find og brug gerne naturmaterialer fra en klassetur til en skov, en park, ved en fjord, sø eller strand. Denne aktivitet kan med fordel laves i samarbejde med billedkunst- og sløjdlæreren.

Sjælsomme fortællinger:
Et land af is (elevbogen side 48)
⋆ Isen forsvinder

Aktivitet 6.1: Læs den sjælsomme fortælling om is.
Lad eleverne undersøge den sjælsomme fortælling for ord, der beskriver isens betydning for den grønlandske kultur. Tal i klassen om, hvordan mennesker og naturen i både Kalaallit Nunaat og Danmark bliver påvirket af, at indlandsisen smelter.

Der udleveres isterninger til hver elev. Lad eleverne holde et par isterninger i hænderne. Tal med eleverne om, hvordan de oplever, at isen smelter? Lad eleverne skrive en kort sanselig prosatekst om oplevelsen af isterningerne, der smelter i hånden. Nogle elever kan tilføje betydningen af indlandsisen, der smelter.

Lad eleverne udtænke og formulere mindst 3 ting, de kan bruge i deres livsbane for at forbedre naturen. Her kan naturfagslæreren byde ind med emner som bæredygtighed, biodiversitet og klimaforandringer.

Sjælsomme fortællinger:
Den grønlandske kajak (elevbogen side 22)
⋆ Grønlandske ord

Aktivitet 7.1: Læs den sjælsomme fortælling og se evt. også dokumentarfilmen Qjaq, og svar i fællesskab på "Tænk over" spørgsmålene.
De grønlandske ord i dansk: kajak og anorak stammer fra det grønlandske sprog (qajaq, annnoraaq). Dansk har også givet ord til grønlandsk ((fx: jul/juulli – kammerat/kammalaat – cykel/sikkili). Låneord fra grønlandsk:

grønlandsk	qajaq	anorak	iglu	Inuit /inuk	tupilak
dansk	kajak	anorak	iglo	inuit	tupilak

Herunder er eksempler på danske ord, som har fundet vej til det grønlanske sprog.

dansk	jul	præst	kammerat	kage
grønlandsk	juulli	palasi	kammalaat	kaagi

dansk	løve	cykel	bil	computer
grønlandsk	løveq	sikkili	biili	computeri

Hvis I vil lytte til udtalen af grønlandske ord, kan I bruge nedenstående link fra Grønlands Sprogsekretariat. *oqaasileriffik.gl/da/sprogteknologi/martha/.*

Talord:
Der findes grønlandske udtryk for tallene op til 20. Det svarer til de 10 fingre og 10 tæer, man har som menneske.

På nutids-grønlandsk bruges typisk grønlandske talord for tallene fra 1-12, hvorefter man skifter til de danske talord.

Aktivitet 7.2: Dansk og grønlandsk har lånt ord fra hinanden. Tal med jeres makker om:
- Hvorfor tror I, at dansk og grønlandsk har lånt ord fra hinanden? Hvorfor låner vi ord fra andre sprog? Hvornår bruger I selv ord fra andre sprog?
- Hvad kan de lånte ord fortælle os om forholdet mellem Danmark og Kalaallit Nunaat?
- Hvad fortæller henholdsvis de grønlandske og danske ord os om de varer, idéer og ting, der har bevæget sig mellem Kalaallit Nunaat og Danmark? Saml op på spørgsmålene i plenum.

⋆ Myten om den forældreløse kaassassuk (elevbogen side 24-29)

Tal om, hvilke myter eleverne kender fra fx nordisk, græsk, romersk mytologi. Tal også om, hvilken rolle og funktion en myte har, og hvad vi evt. kan lære af myterne.

Aktivitet 8.1: Myten om "Den forældreløse Kaassassuk" læses evt. højt af læreren – eleverne lytter opmærksomt. Myten kan også læses op af eleverne, der inddeles i grupper. Myten læses to gange. Anden gang læreren læser, noterer eleverne stikord til, hvad der undrer dem. På baggrund af elevernes stikord stiller de nu 3-5 spørgsmål til myten. Skriv spørgsmålene ned og lad eleverne lave quiz og byt. Efter nogle runder taler I på klassen om nogle af spørgsmålene og deres mulige svar. NB Grønlandske myter afsluttes ikke altid med en tydelig morale.

Aktivitet 8.2: Kaassassuks verden. Tal i klassen om, hvordan eleverne opfatter Kaassassuk. Hvordan vil eleverne beskrive ham? Hvordan har han det? Hvordan udvikler han sig? Måske kan klassen i fællesskab finde tre (vigtige) karakteristika af Kaassassuk. Lad nu en lillel gruppe (2-3 elever) være Kaassassuk. Lad dem i fællesskab svare på spørgsmål fra klassen til Kaassassuk . "Spil" Kaassassuks verden 2-3 gange med forskellige elever.

Aktivitet 8.3: Eleverne tegner det billede, som myten satte i gang hos dem.

⋆ Mødet med portrætterne (6-10 lektioner)

Læreren introducerer nu alle seks portrætpersoner, og klassen arbejder indledningsvis og i fællesskab med portrættet "Mesterskab, iværksætteri og drømme". Portræt af Line Kuitsa Andersen og Sara Hoffmeyer (elevbogen side 32-35).

Aktivitet 9.1: Læreren læser portrættet "Mesterskab, iværksætteri og drømme" højt for klassen. Eleverne diskuterer parvis spørgsmål 2 fra elevbogen: Sara og Line er gode veninder. Hvad er en god ven for dig? Og taler om mulige svar.

Aktivitet 9.2: Design jeres egen talking-stick (en temadag)
En talking-stick ("tale-pind") er et stykke træ, som oprindelige folk (særligt i Nordamerika) har brugt til at dele deres fortælling og tanker med. En talking-stick kan være en pind, der har udskårne mønstre og tegn og måske et dyrehoved i den ene ende. Der kan være bundet fuglefjer på den, strimler af stof, snore og perler i forskellige farver. Talking-sticken kan også have forskellige vedhæng, som har en betydning for den, der ejer den.

En talking-stick kan være en gren/et stykke træ, man har fundet i en skov eller lign. En talking-stick er typisk 30-40 cm.

Find eksempler på talking-sticks på nettet og vis dem til eleverne.

Eleverne skal nu vælge en pind til deres egen talking-stick. Eleverne kan vælge at tage en pind med hjemmefra, eller klassen kan i fællesskab gå på jagt efter pinde i nærområdet – gerne i nærheden af en skov.

Aktivitet 9.3: Eleverne skal i grupper på tre-fire elever designe og lave hver deres talking-stick. Eleverne udveksler ideer til, hvordan de hver især vil dekorere den. Hvad vil de hænge på den? Hvilke mønstre skal der være? De laver nu hver især en skitse til deres talking-stick.

Aktivitet 9.4: Afsæt god tid til, at eleverne kan færdiggøre deres stick.
Dette arbejde kan samtænkes med sløjd- og billedkunstlæreren. I sløjd kan eleverne save deres talking-stick, pudse den med sandpapir og måske brænde et citat på den. Billedkunstlæreren kan hjælpe med at forme forskellige mønstre eller lave små vedhæng, armbånd eller ringe, som eleverne kan komme på deres talking-stick. Husk at eleverne meget gerne må tage ting og vedhæng med hjemmefra, som de kan hægte på deres stick.

NB Talking-sticken følger eleverne gennem overbygningen, og øvelsen med at bruge talking-sticken genbesøges, når forskellige fortælleforløb og temaer, også temaer fra litteraturundervisningen, tages op.

Aktivitet 9.5: Fortælleforløb om venskab med talking-stick
Sæt jer på en stol i en cirkel.
Læg jeres talking stick på gulvet foran jeres stol.
Hovedreglen er, at man ikke må kommentere og komme med gode råd på de andres fortællinger.
Læreren sætter øvelsen i gang med sin fortælling om, hvad en god ven er. (Læreren har også lavet sin egen, personlige talking-stick). Når hun er færdig, lægger hun sin talking-stick på gulvet foran sin stol og siger: "Det var min fortælling".

Herefter holdes der en lille pause, hvor der tælles til 5 i stilhed.

Elev 1 tager nu sin talking-stick og deler sin fortælling. Når han har delt, siger han: "Det var min fortælling".
Den næste person tager sin talking-stick og deler sin fortælling. Siger: "Det var min fortælling". Der tælles til 5 i stilhed og derefter den næste.

Det primære i øvelsen er, at der ikke kommenteres eller gives råd. Der fortælles som perler på en snor, og eleverne skal opleve, at der skabes et trygt rum, hvor deres fortælling kan deles.
Sidste elev lægger sin talking-stick.

NB De første gange øvelsen med talking-stick laves, skal der gøres plads til, at elever (af forskellige årsager) ikke nødvendigvis deler en fortælling, men blot kan være aktivt lyttende. I slutter med at tælle til 5 i stilhed.

Læreren samler kort op på de fælles fortællinger, der har været i spil i fortællecirklen. Læreren spørger: Hvordan var det at dele fortællinger uden at blive afbrudt eller at skulle kommentere på de andres fortællinger? Hvad var fælles i vores fortællinger? Hvad overraskede os?

Aktivitet 10.1: Valg af portrætperson/portrætpersoner
Eleverne læser og arbejder med de øvrige portrætter i bogen. Læreren kan vælge at læse de fem portrætter højt eller selv lade eleverne læse dem.
Eleverne vælger nu i mindre grupper på 3-4 elever, hvilken portrætperson/hvilke portrætpersoner de vil arbejde videre med. De skal vælge ét portræt, som de vil fokusere på.

Aktivitet 10.2: Hver gruppe skal lave en præsentation i lyd, billeder og tekst, som skal præsenteres for en klasse på en yngre årgang/eller hvis de evt. har en venskabsklasse på skolen. Eleverne vælger selv, hvilke sjælsomme fortællinger , grønlandske ord og hvilket portræt, som skal være en del af deres præsentation.

Aktivitet 10.3: Fortællerum og workshop
Invitér forældre og/eller grønlandske gæster til en workshop på skolen.
Med hjælp fra billedkunst- og madkundskabslærere kan eleverne lave en workshop i klassen:
Pynt lokalet med grønlandske tegn og kulturudtryk og sæt musik på. Indtal bogens sjælsomme fortællinger og afspil dem. Hvis nogle grupper har valgt at lave en podcast i aktivitet 10.2, så afspil den/dem.

Talking-stick: Lad forældre prøve en øvelse med talking-stick. Det kan være om venskab, som i aktivitet 9.5, eller et andet tema, som klassen beslutter.

Arbejdende køkken: Lad dem gå i et arbejdende køkken, hvor der tilberedes en grønlandsk ret med tilgængelige ingredienser.

Her er opskriften på en meget velkendt grønlandsk suppe: suaasat:
- 500 g kød (sælkød, hvalkød eller fårekød i tern. Kan I Danmark være lammekød, oksekød, svinekød eller kalvekød)
- 1,5 liter vand
- 1 stort løg (hakket)
- 40 g grødris eller byggryn (traditionelt gryn, som har givet suppen navn)
- 3-4 kartofler (skåret i tern)
- Salt og rigeligt friskkværnet peber
- Evt. gulerødder eller porrer i små stykker dsæt opskrift på den traditionelle Suaasat her:

Kunstworkshop: Lav en tatovering eller en amulet og hæng dem op i uroer i lokalet, og/eller mal et billede inspireret af inuit billedkunst.

Sprogskole: Hvordan taler man grønlandsk? Lad forældre afprøve udtalelsen af grønlandske ord. Husk at I kan finde hjælp her: ***oqaasileriffik.gl/da/sprogteknologi/martha/.***

Tre variationer

Øvelse 1 – Giv dit sted et navn
Grønlandske bynavne beskriver naturen: Ilulissat = ”isbjerge”, Nanortalik = ”stedet med isbjørne” (se mere i elevbogen side 52).
Eleverne vælger og besøger et sted, de kender godt, og opfinder et nyt navn til det i grønlandsk stil. Hvad kendetegner stedet? Hvad sker der der? Præsentér stedet med navn, billede eller en lille film.

Øvelse 2 – Send en sms
Parvis: Vælg en af portrætpersonerne i elevhæftet. Forestil jer nu, at I skal skrive et par tekstbeskeder til hinanden. Den ene elev agerer den valgte portrætperson. Gem tekstbeskederne og læs dem op i klassen.

Øvelse 3 – Tegn en slædehund
Slædehunden er ikke et kæledyr – om vinteren trækker den slæden over isen, om sommeren sættes den ud på øer eller i et område uden for byerne. Slædehuden fungerer både som redskab og som en tæt partner. Eleverne tegner en slædehund. Find eksempler på nettet. Bagved eller under tegningen beskriver eleverne hundenes liv (se elevbog side 53). Få ideer her til at tegne slædehunde:
https://joaneriksen.dk/groenland-malebog
Eleverne kan også vælge at tegne/male et billede inspireret af inuit billedkunst. Vis eleverne forskellige eksempler (find dem fx på nettet).

Mangfoldighed og inklusion

Elevbogens fortællebaserede tilgang indbyder til deltagelse på mange måder og for alle elever. Fortælling, medskabelse og kreativitet er nemlig ikke bundet af et bestemt fagligt niveau, men tilbyder at møde eleverne, hvor de er.

Elever med grønlandsk eller anden arktisk baggrund: Disse elevers erfaringer er en ressource. Invitér dem til at dele, men læg ikke pres på dem for at "repræsentere" Grønland/Kalaallit Nunaat. De er individer – ikke ambassadører.

Elever med færøsk baggrund: Lad dem dele deres erfaringer, hvis de ønsker. Inddrag deres fortællinger i en fælles fortælling om rigsfællesskabet.

Elever med anden kulturel baggrund end dansk, nordisk eller arktisk: Inddrag deres fortællinger, så vi lærer om ligheder og forskelle, og hvad vi kan lære af hinanden som mennesker på én jord.

Opsamling – og det videre arbejde

- Vend tilbage til elevernes spørgsmål fra aktivitet 1.3: "Hvad vil jeg gerne vide om Kalaallit Nunaat?"
- Hvad synes I godt om? Hvad har inspireret jer? Hvad overraskede mest?
- Hvad er blevet besvaret? Hvad er kommet til? Hvad vil eleverne gerne vide mere om?

Ræk ud – bring Kalaallit Nunaat ind i klassen

Et af de stærkeste skridt, du kan tage som lærer, er at skabe en levende forbindelse til Kalaallit Nunaat.

- Kontakt Grønlands Repræsentation i København – de kan vejlede om gæstelærere, partnerskoler og kulturformidlere.
- Skriv til en grønlandsk skole og foreslå en brevvenordning eller et videomøde.
- Invitér en grønlandsk kunstner, musiker eller forfatter ud på din skole – mange er åbne for skolebesøg.
- Søg efter åbne artikler på de grønlandske medier som: ***knr.gl*** og ***sermitsiaq.ag*** til at følge de aktuelle grønlandske nyheder på dansk i klassen.

Husk på, at når eleverne møder et rigtigt menneske fra Kalaallit Nunaat – og det menneske møder dem – så sker der noget, som ingen lærebog kan erstatte.

Ressourcer og videre læsning

Til læreren

- Bjerre, G. (2018): Månemanden og andre fortællinger fra Grønland, illustreret af Miki Jacobsen. Milik Publishing (som e-bog hos bog & idé).
- Born E.W. , Böcher J. (2013): Grønlands Økologi – en grundbog. Atuakkiorfik Undervisning
- Christensen, S. (2019): Bæredygtig undervisning. Aarhus Universitetsforlag (bog, e-bog og lydbog).
- Kolonierne i Grønland - en kolonihistorie med personlige synsvinkler
- Otte, A. (2026) Kolonierne i Grønland - en kolonihistorie med personlige synsvinkler. https://nota.dk/bibliotek/bog/kolonierne-i-gr%C3%B8nland#ebook
- Hastrup, K. (2025): Det lille kvindemenneske – Arnarulùnguaq og den store slæderejse, Gads Forlag.
- Heinrich, J., Kleist, M., & Lidegaard, B. (2025): Grønland - en rejse fra de tidligste tider til et moderne samfund. L&R Folag.
- Langgaard, K. & Thisted, K. (red.) (xxxx): Grønlandslitteratur og dens kontekster. Forlaget Atuagkat.
- Molbech, A. & Mac, N. (2025): Taakku (Kalaallit) – De (Grønlandske) Fortællinger af unge med grønlandske rødder, Ungdomsbureauet.
- Smith, L.T. (2012): Decolonizing Methodologies. Zed Books. (Om indigenous forskning)
- van Deurs, L. (2011): Vi går gerne langt for vore døde. Kirkegårde og landskaber i Grønland. Forlaget Vandkunsten.

Digitale ressourcer

- *sermitsiaq.ag* – Grønlandsk nyhedsmedie på dansk
- *naalakkersuisut.gl* – Grønlands Selvstyre
- *visitgreenland.com/da* – Besøg Grønland
- *katak.gl* – Grønlandsk kultur og kunstplatform
- *natur.gl* – Pinngortitaleriffik – Grønlands Naturinstitut
- *natmus.dk/udstillinger/gronland* – Nationalmuseets Grønlandssamling
- *nasa.gov/earth* – Satellitbilleder af Grønland og iskappen
- *uvm.dk/fagfornyelsen* – officiel hjemmeside med alle fagplansudkast
- *ordbog.gl/* – digitale ordbøger fra Oqaasileriffik – Grønlands Sprogsekretariat
- *oqaasileriffik.gl/da/sprogteknologi/martha/* – tekst til tale. Indtast et grønlandsk ord og lyt til det. Oqaasileriffik – Grønlands Sprogsekretariat
- Om slædehunde: *https://da.uni.gl/forskning/qimmeq-en-jagt-paa-slaedehundens-sjael/om-qimmeq*
- Få ideer her til at tegne slædehunde: *https://joaneriksen.dk/groenland-malebog*

Film og lyd

- "Inuk" (2010/2012, Mike Magidson) – spillefilm om ung grønlænder
- "Nunami Stalorneq – Inuit i fortid og nutid" – dokumentar fra DR
- "Home" (2018, Inuk Jørgensen) – kortfilm (8 min) om klimaforandringer i Sydgrønland fortalt fra et personligt og historisk perspektiv.
- "SUMé – Lyden af en revolution" (2014, Inuk Silis Høegh) – om det unge, politiske rockband i 1970erne
- Flere film om Grønland: *fjernleje.filmstriben.dk/groenland-på-film*
- Grønlandsk musik: Rasmus Lyberth, Jens Kleist, Tarrak, Nanok, Sauwesstari, Nive Nielsen, Julie Berthelsen og Nano Flores

Forfatterne

Inge Olsvig Brandt: Inge er født og opvokset i Kalaallit Nunaat. Hun har arbejdet i politiet, været Ligestillingsformand og arbejder i dag med mental sundhed og rådgivning.

Helle Rabøl Hansen: Helle er delvist opvokset i Nuuk. Hun er PhD og forsker i trivsel og mobning inden for skoleområdet og arbejder ved universitetet i Nuuk.

Eva Ritter: Eva har lavet projekter i Kalaallit Nunaat og Arktis om natur og trivsel. Hun har en PhD og har modtaget UNESCO´s pris for formidling af bæredygtighed.

Jens Larsen: Jens har lavet projekter i Kalaallit Nunaat og Arktis om natur og trivsel. Han har skrevet undervisningsbøger til grundskolen med fokus på fordybelse og dannelse

Kontakt

Inge Olsvig Brandt: mindfulnesssila@gmail.com
Eva Ritter: arcticstorytelling@gmail.com
Jens Larsen: arcticstorytelling@gmail.com

Materialet kan downloades gratis på Arctic Philosophy, Link: ***arcticphilosophy.com***

Kalaallit Nunaat – Menneskenes land
Portrætter af grønlandske unge og sjælsomme fortællinger

Undervisningsmateriale til 5.-7. klasse
Lærervejledning

Inge Olsvig Brandt, Helle Rabøl Hansen, Jens Larsen og Eva Ritter

1. udgave, 2026 © 2026

Redaktør
Peter Christensen

Grafisk tilrettelæggelse, omslag og illustrationer
Peter Waldorph
Portrættegninger side 10: Bob Katzenelson

Materialet er gratis at kopiere og bruge i
undervisningssammenhæng
– videreformidling mod betaling er ikke tilladt.
Indlægning af dette materiale eller dele deraf i chatbots eller
andre former for AI-teknologi er ikke tilladt.

www.arcticphilosophy.com